

Έκθεση για την Ελληνική Οικονομία

01 / 24

23 Απριλίου 2024

ΙΔΡΥΜΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ & ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΩΝ ΕΡΕΥΝΩΝ

Επισκόπηση Τριμηνιαίας

Θετική δυναμική, εξωτερικοί κίνδυνοι και η πρόκληση των δομικών αλλαγών (1)

Θετικές εγχώριες τάσεις βραχυχρόνια

- Μειούμενο διαφορικό κόστος χρηματοδότησης, δυναμικός τουρισμός, βελτίωση επιχειρηματικού περιβάλλοντος, δημοσιονομικές επιδόσεις που υπερβαίνουν τους στόχους
- Ευκαιρία από το αναθεωρημένο **Ταμείο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας** στο πεδίο των επενδύσεων και μεταρρυθμίσεων

Κομβικά ερωτήματα

- Το **διεθνές περιβάλλον** και οι εξελίξεις στην **Ευρώπη** θα ευνοήσουν ή θα επιβαρύνουν την ελληνική οικονομία;
- Η **ποιοτική αναβάθμιση της οικονομίας**, με αλλαγές στη δομή της, επαρκεί για να οδηγήσει σε συστηματική αύξηση των εισοδημάτων μεσοπρόθεσμα;

Κίνδυνοι στο διεθνές περιβάλλον

- Γεωπολιτικές και **πολεμικές εντάσεις** χωρίς ορατό οδικό χάρτη αποκλιμάκωσης και επίλυσης
- Βηματισμός **δυτικών οικονομιών** υπό αναθεώρηση, εν όψει και εκλογικών διαδικασιών σε ΗΠΑ και ΕΕ
- Ανθεκτικότητα της Ευρωπαϊκής οικονομίας υπό δοκιμασία: κρίσιμος ο **συνδυασμός πολιτικών** που θα αντιμετωπίζουν και όχι μεταθέτουν προβλήματα. Η νομισματική πολιτική από μόνη της δεν αρκεί.

Θετική δυναμική, εξωτερικοί κίνδυνοι και η πρόκληση των δομικών αλλαγών (2)

Εγχώριες προκλήσεις

- Αρνητική έκπληξη από την **πορεία των επενδύσεων** το 2023
- Κόπωση στην **αγορά εργασίας** και στο **οικονομικό κλίμα**
- Η δημοσιονομική βιωσιμότητα απαιτεί αλλαγές στο **μείγμα δημοσιονομικής πολιτικής**
- Ο **ρυθμιστικός ρόλος του κράτους** είναι κρίσιμος, περισσότερο στη κατεύθυνση διασφάλισης υγιούς ανταγωνισμού, λιγότερο μέσω επιβολής σύνθετων και μεταβαλλόμενων περιορισμών

Προτεραιότητες με μεσοπρόθεσμο ορίζοντα για ενδυνάμωση της παραγωγικής βάσης

- **Εύρυθμη αγορά εργασίας**: ενίσχυση κινήτρων για συμμετοχή, ουσιαστική κατάρτιση του εργατικού δυναμικού
- **Παραγωγικότητα**: ενσωμάτωση νέων τεχνολογικών, υψηλότερο μερίδιο εξαγωγών και επενδύσεων
- **Ανακατανομή πόρων**: ταχύτερη και αποτελεσματικότερη επίλυση των κόκκινων δανείων στην οικονομία
- **Καινοτομία**: Άνοιγμα της οικονομίας σε νέες δραστηριότητες και νέα επιχειρηματικότητα
- **Σταθερότητα**: Διαφάνεια στους κανόνες της αγοράς και δραστική απλοποίηση διαδικασιών στον δημόσιο τομέα

Διεθνές περιβάλλον: σταθερή μεγέθυνση το δ' τρίμηνο 2023

- **Σταθεροποίηση της παγκόσμιας ανάπτυξης το δ' τρίμηνο** με χαμηλό ρυθμό, υπό την επίδραση του **υψηλού πληθωρισμού** και της **σφιχτής νομισματικής στάσης**.
 - Ετήσια ανάπτυξη 0,1% σε Ευρωζώνη το δ' τρίμηνο (όσο και το προηγούμενο τρίμηνο), 3,1% στις ΗΠΑ (από 2,9%), 5,2% στην Κίνα (από 4,9%), 1,7% (από 1,6%) στις χώρες ΟΟΣΑ.
- Ο **πληθωρισμός** στις χώρες του ΟΟΣΑ υποχωρεί σταδιακά φτάνοντας στο 5,7% τον Φεβρουάριο παραμένοντας ωστόσο σε υψηλότερα από τα επιθυμητά επίπεδα (στο 6,4% ο δομικός)
 - Ο πληθωρισμός στην Ευρωζώνη άγγιξε το 2,4% τον Μάρτιο, με πρόβλεψη για 2,3% για το σύνολο του 2024.
 - Οι κεντρικές τράπεζες διατηρούν υψηλά τα επιτόκια, με πρόθεση σταδιακής, αργής μόνο μείωσης το 2024
- Ευμετάβλητο το **οικονομικό κλίμα** παγκοσμίως
 - Κίνδυνος επέκτασης της **ανάφλεξης στη Μέση Ανατολή, αβέβαιη** η εξέλιξη του **πολέμου στην Ουκρανία**.
 - Έπειτα από υποχώρηση το τέταρτο τρίμηνο του 2023, οι **διεθνείς τιμές ενέργειας** ενισχύθηκαν το πρώτο τρίμηνο του 2024.
- Οι **διεθνείς οργανισμοί** προβλέπουν...
 - ΟΟΣΑ: Παγκόσμια ανάπτυξη 2,9% το 2024 (από 3,1% το 2023).
 - ΕΚΤ: Ανάπτυξη +0,6% στην Ευρωζώνη το 2024 (από 0,5% το 2023).

Διεθνές περιβάλλον: παρά την «ομαλή προσγείωση», βραχυπρόθεσμα ελλοχεύουν κίνδυνοι

Προκλήσεις παγκοσμίως

- Γεωπολιτική αστάθεια λόγω πολεμικών συγκρούσεων σε Μέση Ανατολή και Ουκρανία
- Ανησυχία για νέο γύρο ανόδου στις ενεργειακές τιμές και πληθωριστικές πιέσεις
- Επιδράσεις από μακρύτερη διάρκεια σφιχτής νομισματικής πολιτικής
- Πολιτική αβεβαιότητα λόγω εκλογικών αναμετρήσεων το 2024 σε 64 χώρες, όπως ΗΠΑ και Ινδία
- Υψηλό δημόσιο χρέος, περιορισμένος δημοσιονομικός χώρος στις ανεπτυγμένες οικονομίες
- Κλιματική αλλαγή και επενδυτικό κενό

Προκλήσεις στην Ευρώπη

- Βραδύτερη δυναμική οικονομικής δραστηριότητας σε σχέση με άλλες ανεπτυγμένες οικονομίες
- Αναθεώρηση του πλαισίου διακυβέρνησης στην ΕΕ και νέοι δημοσιονομικοί κανόνες
- Αποτελεσματική αξιοποίηση Ευρωπαϊκού Ταμείου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας
- Καθυστερήσεις στην υλοποίηση της Τραπεζικής Ένωσης και της Ένωσης Αγορών Κεφαλαίου
- Δυσμενείς δημογραφικές τάσεις

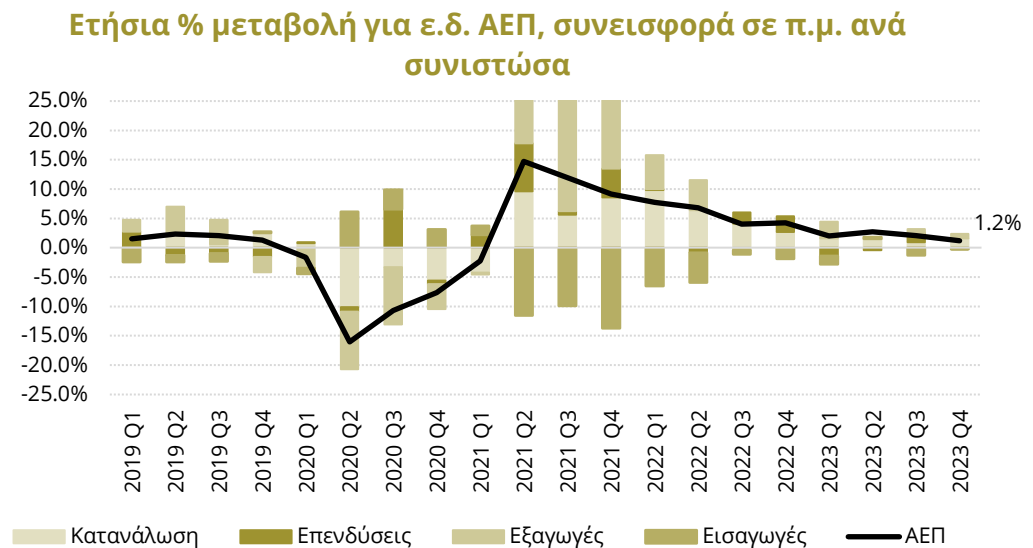
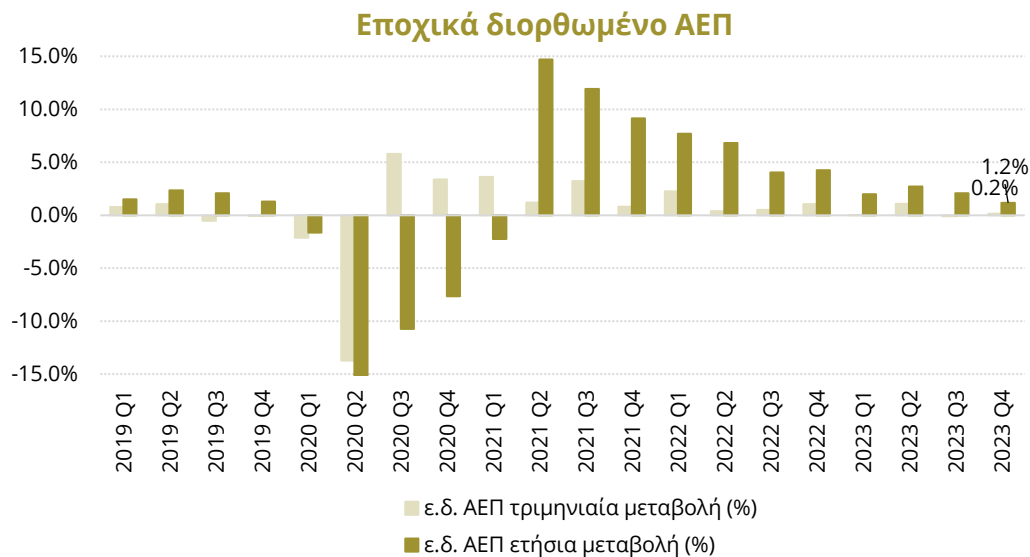

Ελλάδα δ' τρίμ. 2023: Επιβράδυνση της εγχώριας ανάκαμψης

Πραγματικό ΑΕΠ δ' τρίμηνο 2023: +1,2% y/y

Επιβράδυνση της ανάπτυξης, (από +2,1% y/y στο γ' τρίμηνο), λόγω συρρίκνωσης των επενδύσεων. Ώθηση από την κατανάλωση.

Τόνωση κατανάλωσης (ιδιωτική +1,8% y/y, δημόσια +2,7% y/y)	Συρρίκνωση επενδύσεων (συνολικών -1,2% y/y, παγίων -5,7% y/y)	Ενίσχυση εξαγωγών υπηρεσιών (+4,7% y/y, αγαθών -1,6% y/y)	Μείωση εισαγωγών αγαθών (-4,0% y/y, υπηρεσιών +1,6% y/y)	Διαχρονικά υψηλή εξωστρέφεια (82% του ΑΕΠ)

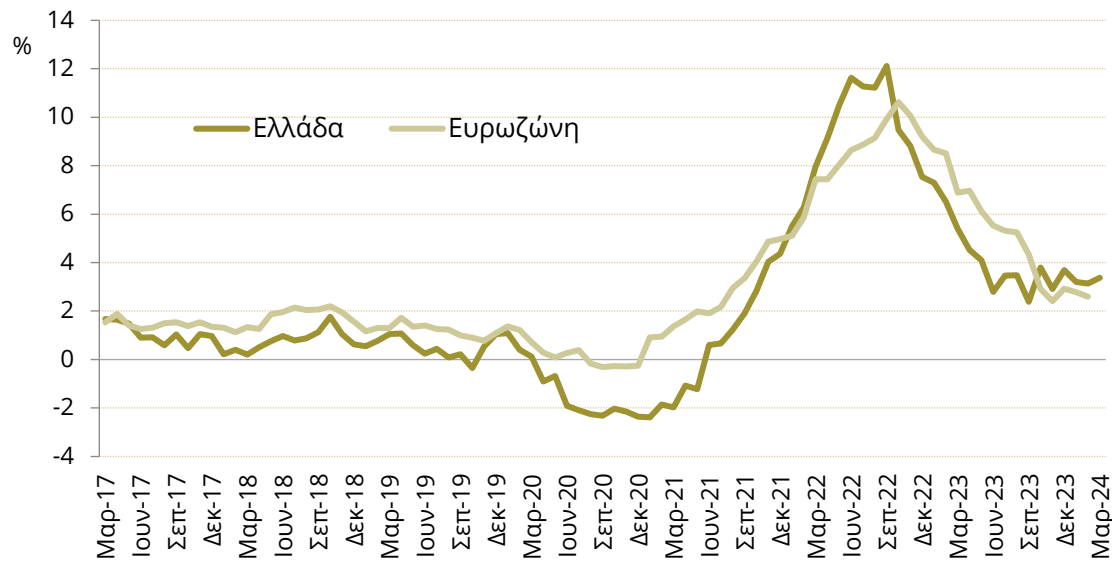
Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ

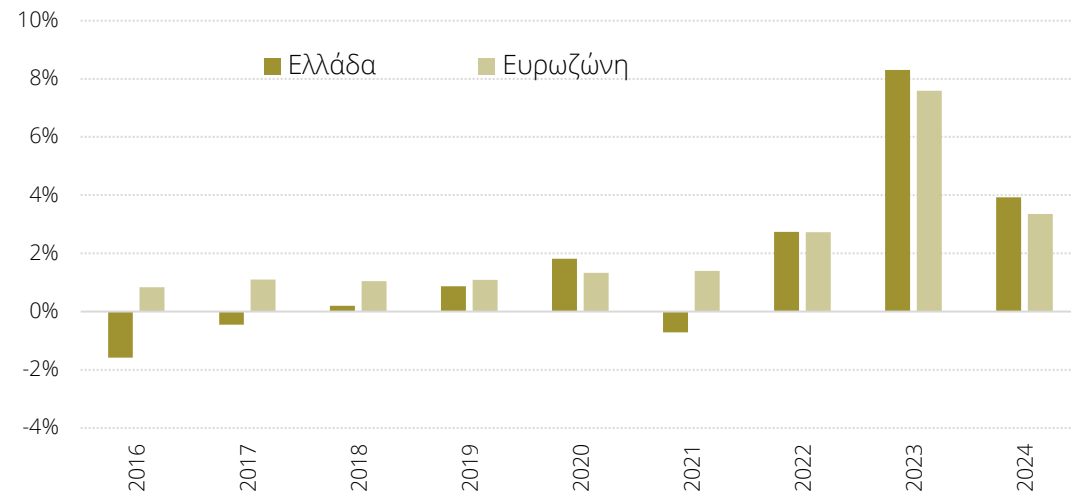

Αποκλιμάκωση του πληθωρισμού (ΔΤΚ) το α' τρίμηνο του 2024 στο 3,1%, από 5,9% ένα έτος πριν: ετήσια μείωση των τιμών στα ενεργειακά αγαθά, παραμένει η άνοδος στα τρόφιμα

Εναρμονισμένος Πληθωρισμός

ΕνΔΤΚ χωρίς ενεργειακά προϊόντα με σταθερούς φόρους

Πηγές: ΕΛΣΤΑΤ, Eurostat

Ευρωζώνη: Αποκλιμάκωση πληθωρισμού το α' δίμηνο του 2024, 2,7% από 8,6% ένα έτος πριν.

Ελλάδα: Άνοδος του εγχώριου Δείκτη Τιμών 3,2% τον Μάρτιο του 2024 από 2,9% τον Φεβρουάριο.

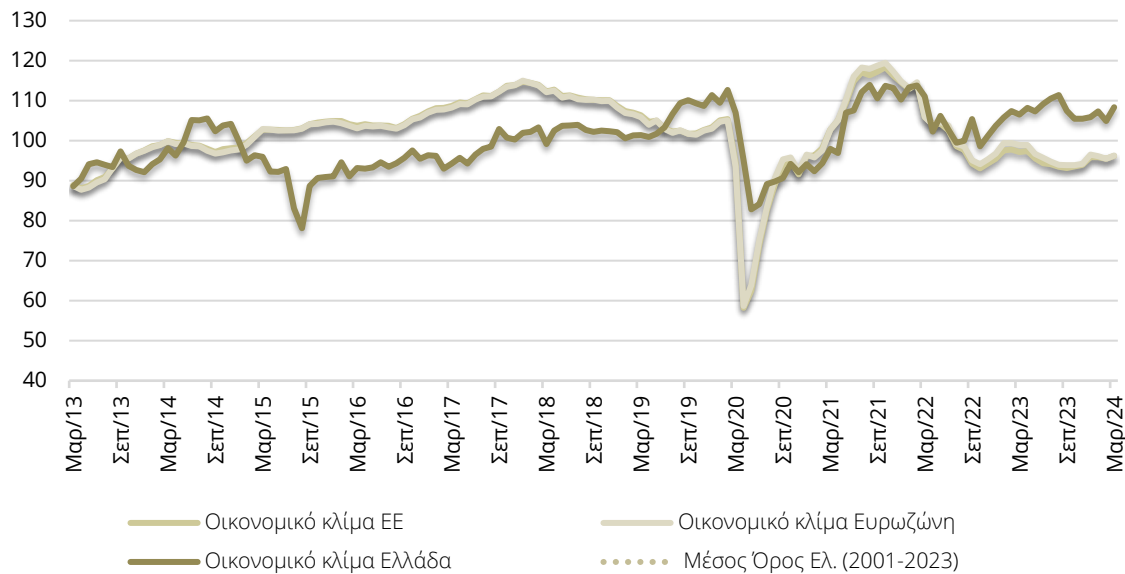
- Για το α' δίμηνο του 2024: **Ρυθμός μεταβολής ΕνΔΤΚ +3,2%**, έναντι 6,9% ένα έτος νωρίτερα, αποκλειστικά από την αυξητική επίδραση μη ενεργειακών αγαθών (3,9%). Αρνητική η επίδραση των ενεργειακών αγαθών (-0,7%), ενώ μηδενική ήταν η επίδραση από έμμεσους φόρους.

Δείκτης Τιμών Παραγωγού (Ιαν. – Φεβ. 2024): Εξασθένιση 5,7%, λόγω των ενεργειακών αγαθών, έναντι ανόδου 9,0% ένα έτος πριν.

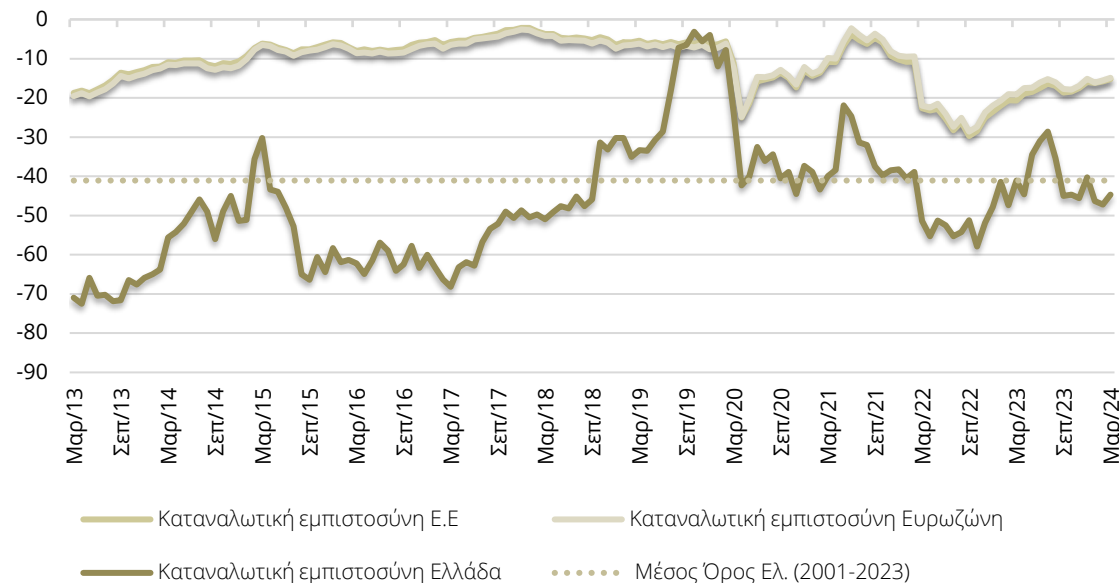

Μικρή ενίσχυση οικονομικού κλίματος το α' τρίμηνο του 2024, οριακά υψηλότερα από το αντίστοιχο τρίμηνο πέρυσι

Δείκτης Οικονομικού Κλίματος

Δείκτης Καταναλωτικής Εμπιστοσύνης

Πηγές: IOBE, Ευρωπαϊκή Επιτροπή

Μικρή εξασθένιση της Καταναλωτικής Εμπιστοσύνης εντός του 2024, σε αντίθετη πορεία ΕΕ και Ευρωζώνη.

Βραχυχρόνιοι δείκτες δραστηριότητας το 2023: ισχυρή δυναμική σε κατασκευές και τουρισμό, ήπια ενίσχυση της βιομηχανίας, κάμψη στο λιανεμπόριο

Βιομηχανία

- Ενίσχυση βιομηχανικής παραγωγής κατά 2,3% στο δωδεκάμηνο του 2023, σε σχέση με 2,7% το 2022. Ανοδική η τάση στο πρώτο δίμηνο του 2024.
- Μείωση του δείκτη κύκλου εργασιών κατά 4,1% το 2023.

Κατασκευές

- Άνοδος της παραγωγής στις Κατασκευές κατά 17,1% στο σύνολο του 2023, σε συνέχεια 21,8% το 2022.
- Αύξηση στην παραγωγή Οικοδομικών Έργων κατά 12,7% (αντί 17,2% το 2022).

Τουρισμός

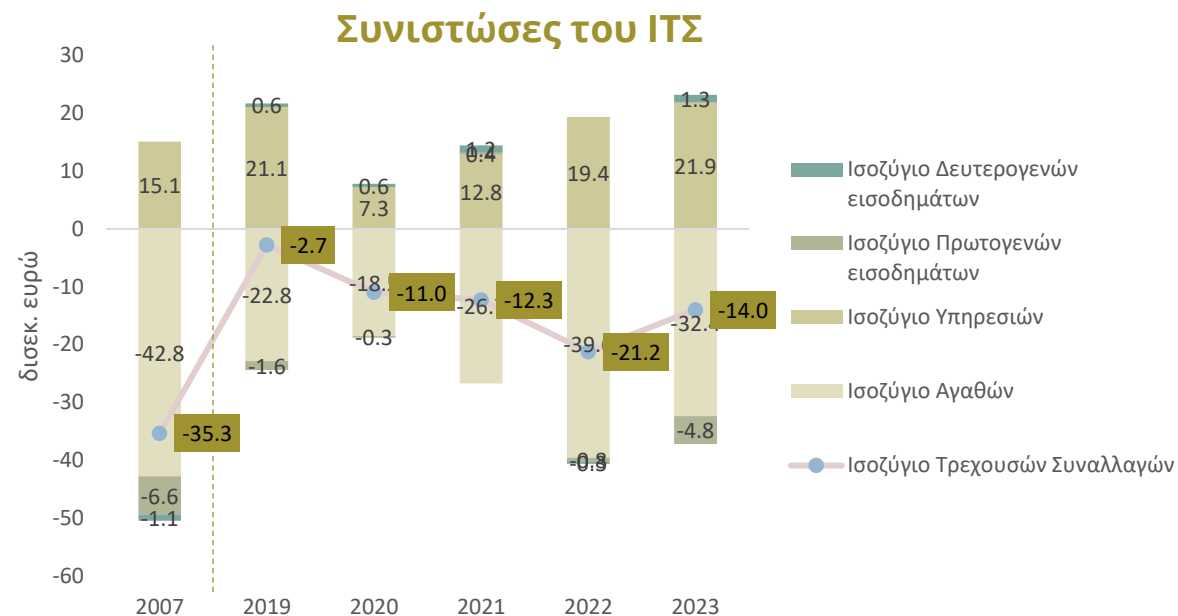
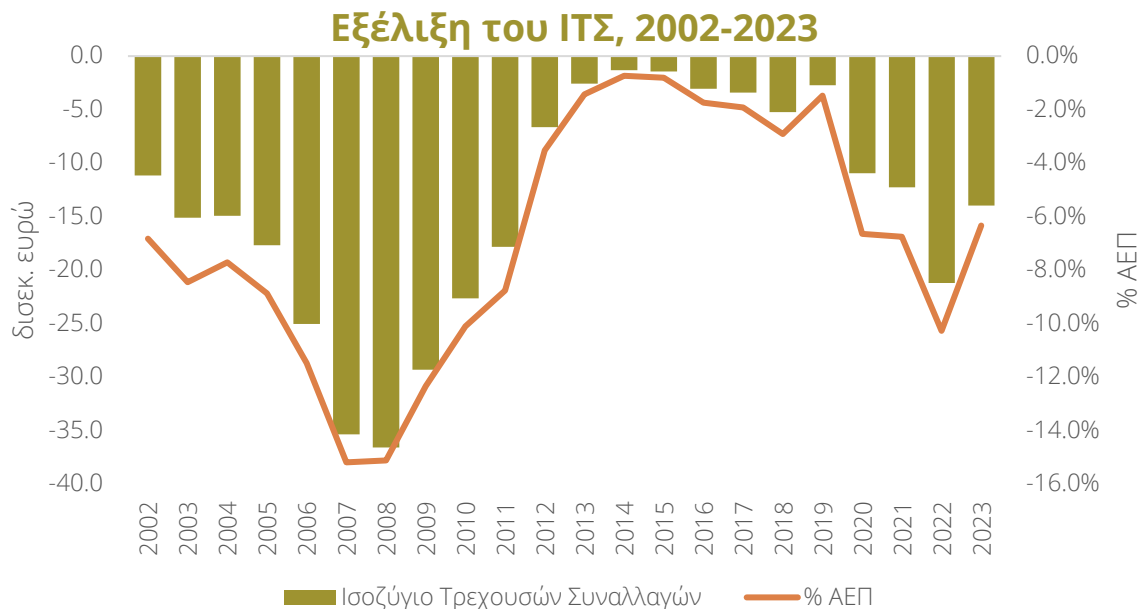
- Συνεχίστηκε η αύξηση του κύκλου εργασιών στον τουρισμό - ετήσια αύξηση 8,4% στο σύνολο του 2023.

Λιανικό Εμπόριο

- Μείωση 3,3% στον όγκο του Λιανικού Εμπορίου στο δωδεκάμηνο του 2023 αντί αύξησης κατά 3,3% την ίδια περίοδο του 2022.
- Συνεχίζεται η μείωση και τον Ιανουάριο του 2024 (8,9%).
- Σε κάμψη και οι προσδοκίες το πρώτο τρίμηνο του 2024.

Στα €14,0 δισεκ. (6,3% του ΑΕΠ) το έλλειμμα του Ισοζυγίου Τρεχουσών Συναλλαγών (ΙΤΣ) το 2023, μειωμένο κατά €7,2 δισεκ. σε σύγκριση με το 2022 (10,3% του ΑΕΠ).

Πηγή: ΤτΕ

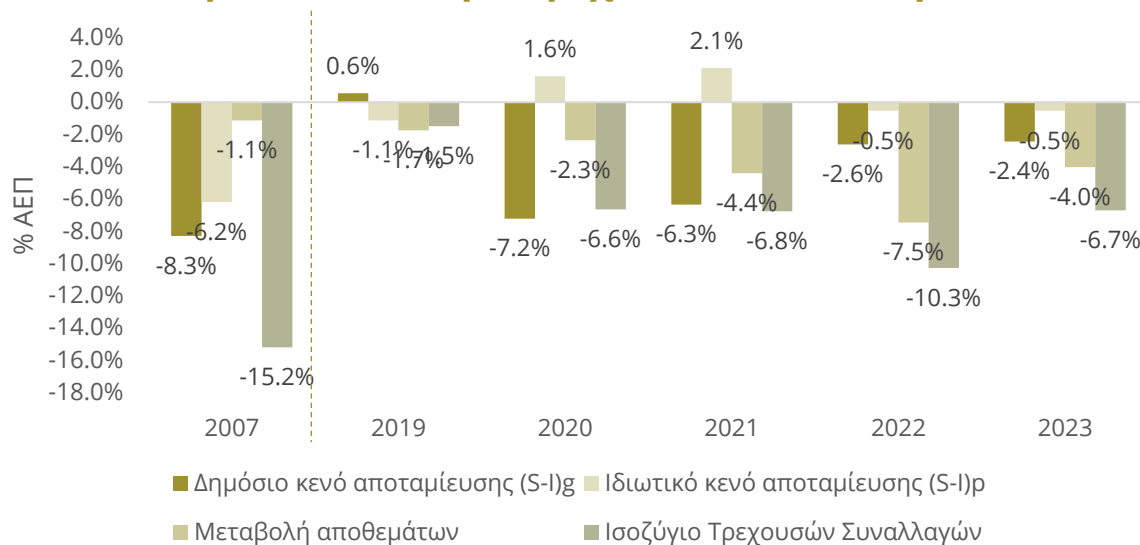
Σταδιακή αύξηση των πλεονασμάτων στις Υπηρεσίες, με διόρθωση των πολύ μεγάλων ελλειμμάτων στα αγαθά το 2023

- Σημαντική αποκλιμάκωση του ελλείμματος στο ισοζύγιο αγαθών κατά €7,2 δισεκ., με το 90% της διόρθωσης να προέρχεται από τα καύσιμα.
- Βελτίωση στο πλεόνασμα υπηρεσιών, με ιστορικό ρεκόρ εισπράξεων από τον Τουρισμό στα €20,2 δισεκ. αλλά μείωση των μεταφορικών εισπράξεων κατά €2,4 δισεκ.
- Επιδείνωση στα πρωτογενή εισοδήματα κατά €4,0 δισεκ., λόγω εκροής εισοδημάτων (κέρδη, τόκοι, μερίσματα).
- Βελτίωση στο ισοζύγιο δευτερογενών εισοδημάτων.

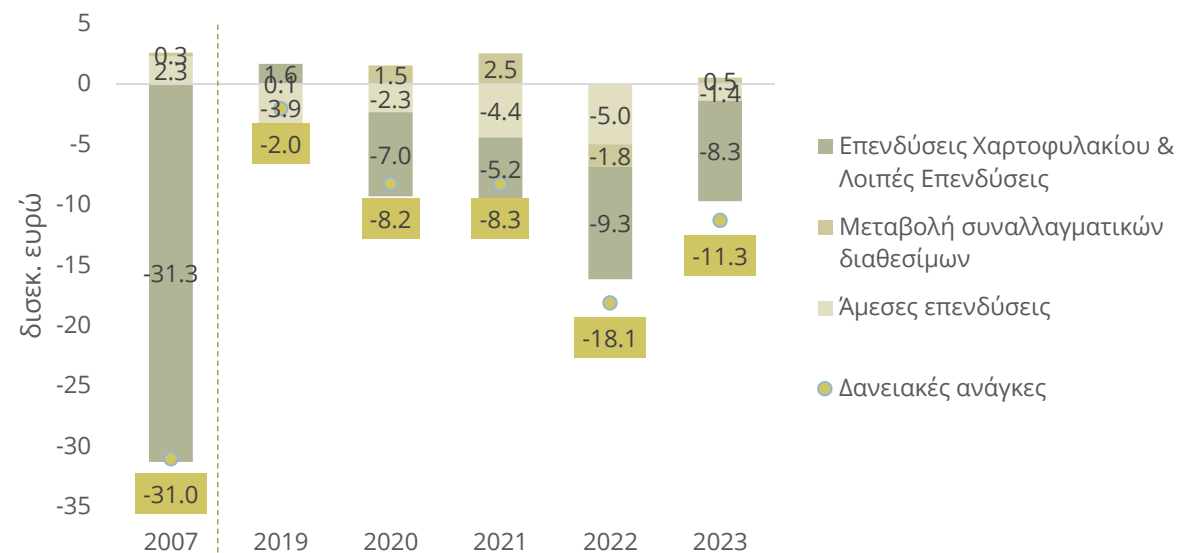

Το ιδιωτικό κενό αποταμίευσης η βασική αιτία του ελλείμματος του ΙΤΣ το 2022-2023, σε αντίθεση με το 2007 αλλά και την πανδημία όπου το δημόσιο κενό αποταμίευσης οδήγησε σε δίδυμα ελλείμματα.

Κενό αποταμίευσης δημόσιου και ιδιωτικού τομέα και Ισοζύγιο Τρεχουσών Συναλλαγών

Χρηματοδότηση δανειακών αναγκών από το Ισοζύγιο Χρηματοοικονομικών Συναλλαγών

Πηγή: ΤτΕ AMECO

- Σημαντική η **συνεισφορά των άμεσων ξένων επενδύσεων** την περίοδο 2019-2023 στη χρηματοδότηση των ελλειμμάτων του ΙΤΣ, με μεγάλο μερίδιο από την αγορά ακινήτων, σε αντίθεση με το 2007 που η χρηματοδότηση είχε περισσότερο βραχυχρόνιο ορίζοντα.
- Ανάγκη προσαρμογής του παραγωγικού μοντέλου, με την προσέλκυση παραγωγικών άμεσων επενδύσεων σε περισσότερους τομείς και ανάγκη τόνωσης της **εγχώριας ιδιωτικής αποταμίευσης**.

Δημόσια οικονομικά: καλύτερα από τον ταμειακό στόχο το 2023 και το πρώτο δίμηνο του 2024

Ισοζύγιο Κρατικού Προϋπολογισμού 2023 (ταμειακή βάση)

- Έλλειμμα €3,76 δισεκ. (στόχος €8,34 δισεκ.)
- Πρωτογενές πλεόνασμα €3,92 δισεκ. (στόχος έλλειμμα €851 εκατ.)

Βελτίωση σε σχέση με πέρυσι λόγω αύξησης εσόδων (+12,4%)

- Αύξηση στις περισσότερες κατηγορίες εσόδων σε σχέση με πέρυσι
- Μειωμένες ταμειακές πληρωμές των εξοπλιστικών προγραμμάτων του Υπουργείου Εθνικής Άμυνας

Κρατικός Προϋπολογισμός Ιαν.-Φεβ. 2024 (ταμειακή βάση)

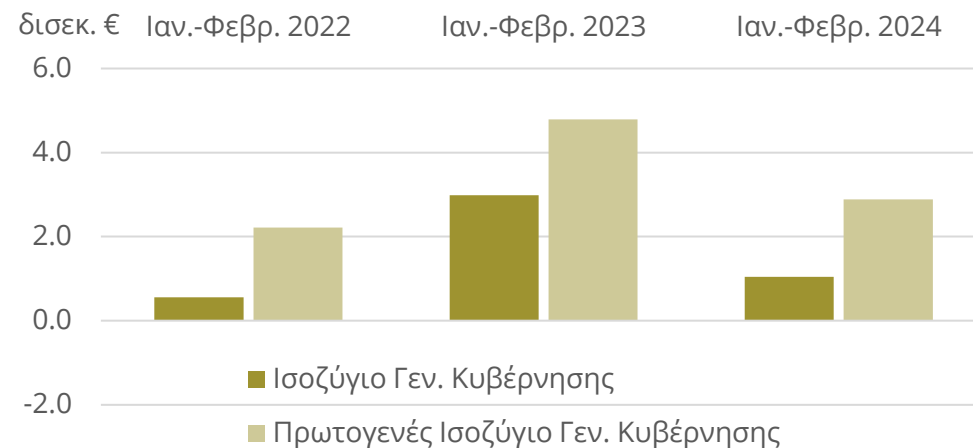
- Πλεόνασμα €1,4 δισεκ. ή 0,6% του ΑΕΠ
- Πρωτογενές πλεόνασμα €3,4 δισεκ. ή 1,4% του ΑΕΠ

Επιδείνωση σε σχέση με πέρυσι, τόσο λόγω αύξησης των δαπανών (+5,2%) όσο και λόγω μείωσης των καθαρών εσόδων (-2,5%).

Υπέρβαση στόχου από τα έσοδα (+€1,57 δισεκ.) αλλά αρνητική υπέρβαση από τις δαπάνες (+€234 εκατ.)

- Αύξηση σε πολλές κατηγορίες εσόδων σε σχέση με πέρυσι, μείωση στα έσοδα του ΤΑΑ
- Αρνητική υπέρβαση του στόχου τόσο στο ΠΔΕ όσο και στο Ταμείο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας

Ταμειακό ισοζύγιο Γενικής κυβέρνησης

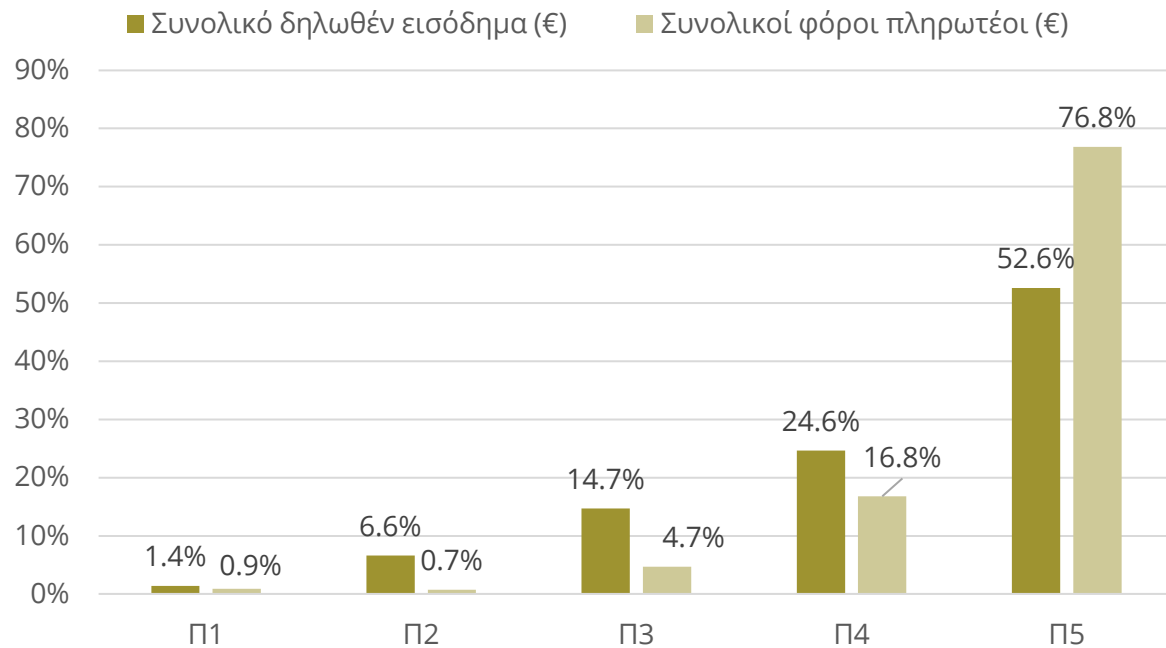
Πηγή: ΥΠΟΙΚ

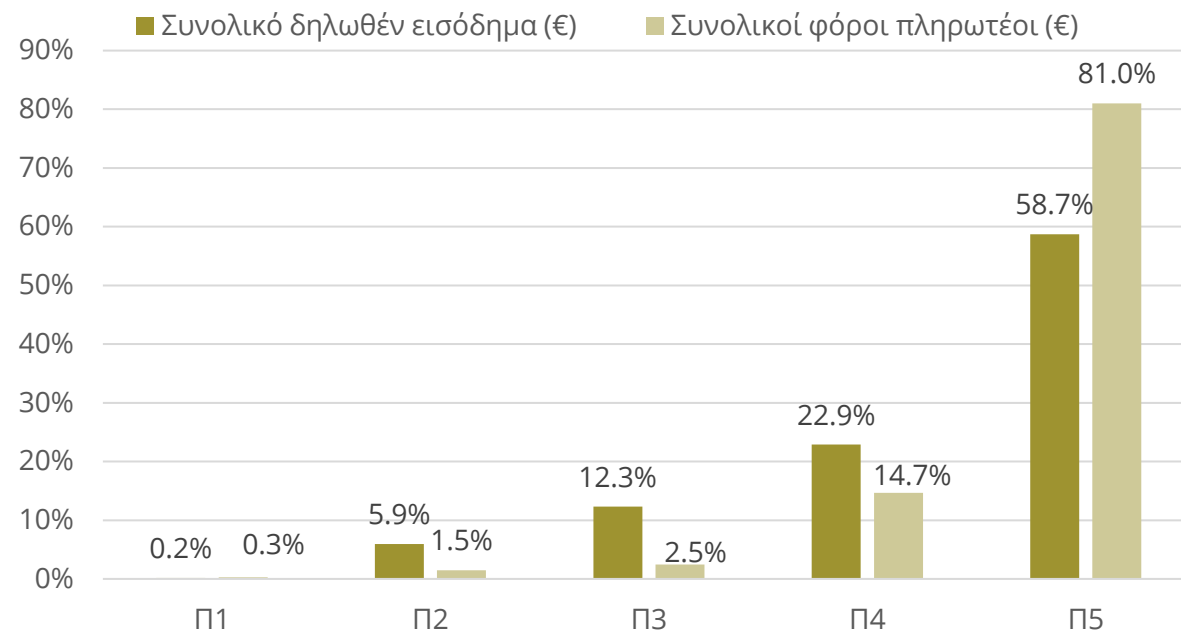
Στα πλαίσια του ισχύοντος φορολογικού συστήματος, οι φορολογούμενοι με υψηλότερα δηλωθέντα εισοδήματα επιβαρύνονται με υψηλό μερίδιο των συνολικών φόρων

Δηλωθέν εισόδημα και φόροι πληρωτέοι ανά πεμπτημόριο εισοδήματος (ως % του συνόλου)

2012

2021

Πηγή: ΑΑΔΕ, Eurostat, Επεξεργασία στοιχείων: IOBE. Σημείωση: Τα απολογιστικά στοιχεία αφορούν το σύνολο των εισοδημάτων ανεξαρτήτως πηγής και καθεστώτος απασχόλησης.

- Το 60% του πληθυσμού βεβαιώθηκε να πληρώσει μόλις το 4.3% των συνολικών φόρων εισοδήματος το 2021, ενώ το 20% του πληθυσμού κλήθηκε να πληρώσει το 81% των συνολικών φόρων.
- Παρά τη μικρή μείωση της προοδευτικότητας της φορολογίας συνολικού εισοδήματος την τελευταία δεκαετία, παρατηρείται συστηματικά αυξημένο **επίπεδο προοδευτικότητας**, καθώς και **στενή φορολογική βάση**.

Το Αναθεωρημένο Εθνικό Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας έχει δεσμεύσει Ευρωπαϊκούς πόρους ύψους €21,25 δισεκ. για την τριετία 2024-2026

Σύνοψη των εκταμιεύσεων προς την Ελλάδα από το Ταμείο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας της ΕΕ

Αύγουστος 2021:
Εκταμίευση προχρηματοδότησης €3,96 δισεκ.

Ιανουάριος 2023:
Εκταμίευση 2^{ης} δόσης €3,56 δισεκ.

Δεκέμβριος 2023: Εκταμίευση 3^{ης} δόσης €3,64 δισεκ. και έγκριση του αιτήματος της Ελλάδας για αναθεωρημένο Σχέδιο

Απρίλιος 2022:
Εκταμίευση 1^{ης} δόσης €3,56 δισεκ.

Αύγουστος 2023: Η Ελλάδα υποβάλλει αίτημα για (α) αναθεώρηση του Σχεδίου, (β) προσθήκη κεφαλαίου REPowerEU, (γ) επέκταση του δανειακού σκέλους κατά €5 δισεκ.

Απρίλιος 2024: Η Ελλάδα υποβάλλει 4^ο αίτημα πληρωμής €2,3 δισεκ. για το δανειακό σκέλος

Πίνακας. Κατανομή των πόρων του αναθεωρημένου Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας για την Ελλάδα, Απρίλιος 2024

	Ποσά σε € δισεκ.	% του συνόλου
Σύνολο πόρων αναθεωρημένου Ελληνικού ΣΑΑ	35,95	100%
ΕΚ ΤΩΝ ΟΠΟΙΩΝ:		
Επιχορηγήσεις	18,22	50,7%
Δάνεια	17,73	49,3%
Επενδύσεις σχετικές με πράσινη μετάβαση	13,70	38,1%
Επενδύσεις σχετικές με ψηφιακό μετασχηματισμό	7,94	22,1%
Λοιπές επενδύσεις	14,31	39,8%
Εκταμιευμένοι πόροι ήδη	14,70	40,9%
Πόροι σε εκκρεμότητα έως το 2026	21,25	59,1%

Πηγή: Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Επεξεργασία στοιχείων : IOBE

Το ποσοστό ανεργίας έχει υποχωρήσει σε χαμηλό 14-ετίας, αλλά καταγράφεται επιβράδυνση στις αρχές του 2024

Αριθμός ανέργων και ποσοστό ανεργίας στην Ελλάδα

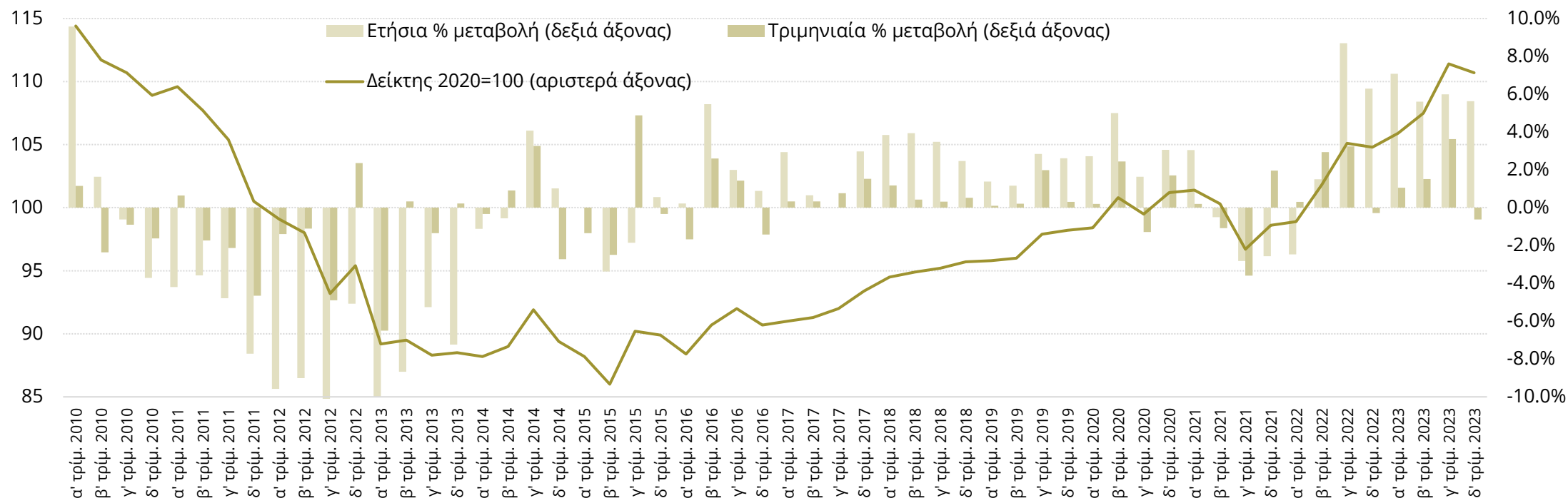

- Στο 10,5% **το ποσοστό ανεργίας** το δ' τρίμ. του 2023 από 11,9% το δ' τρίμ. του 2022, ενώ κάμψη κατέγραψε η **συμμετοχή** στην αγορά εργασίας.
- **Αύξηση απασχόλησης** σε τομείς όπως **Μεταφορά και Αποθήκευση** (+27,8 χιλ. απασχολούμενοι), Κατασκευές (+27,2 χιλ.), Δραστηριότητες ανθρώπινης υγείας και κοινωνικής μέριμνας (+23,5 χιλ.).
- **Μείωση της απασχόλησης** σε τομείς όπως **Εκπαίδευση** (-51,7 χιλ.), Τέχνη, Διασκέδαση και Ψυχαγωγία (-13,3 χιλ.).
- Θετικό το ισοζύγιο προσλήψεων-αποχωρήσεων κατά 116,7 χιλ. άτομα για το σύνολο του 2023 και υψηλότερο συγκριτικά με το θετικό ισοζύγιο για το σύνολο του 2022 (+72,9 χιλ.).

Η αύξηση στο μισθολογικό κόστος ανακόπηκε το δ' τρίμηνο του 2023

Εξέλιξη εποχικά διορθωμένου δείκτη μισθολογικού κόστους, τρέχουσες τιμές

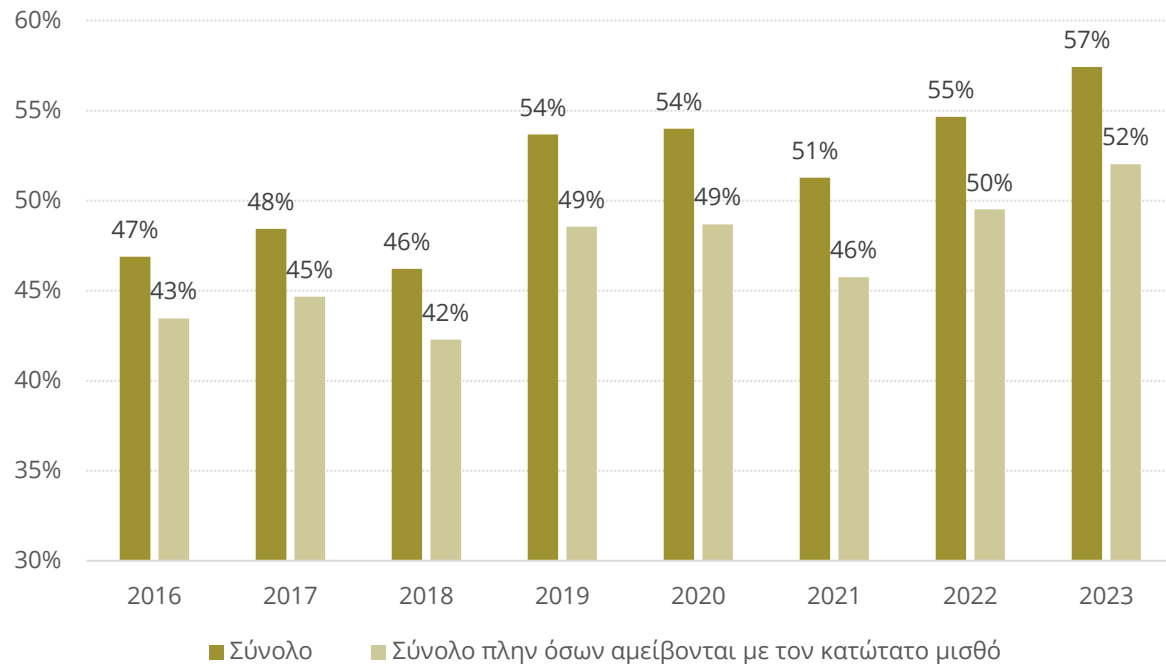
Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ & Eurostat

- Το δ' τρίμηνο του 2023, το μισθολογικό κόστος ήταν αυξημένο ετησίως κατά 5,5%, αλλά μειώθηκε κατά 0,6% σε σχέση με το προηγούμενο τρίμηνο.
- **Από τις αρχές του 2022, η σωρευτική αύξηση του μισθολογικού κόστους (12,3%) υπολείπεται της αύξησης του ΔTK την ίδια περίοδο (13,4%).**

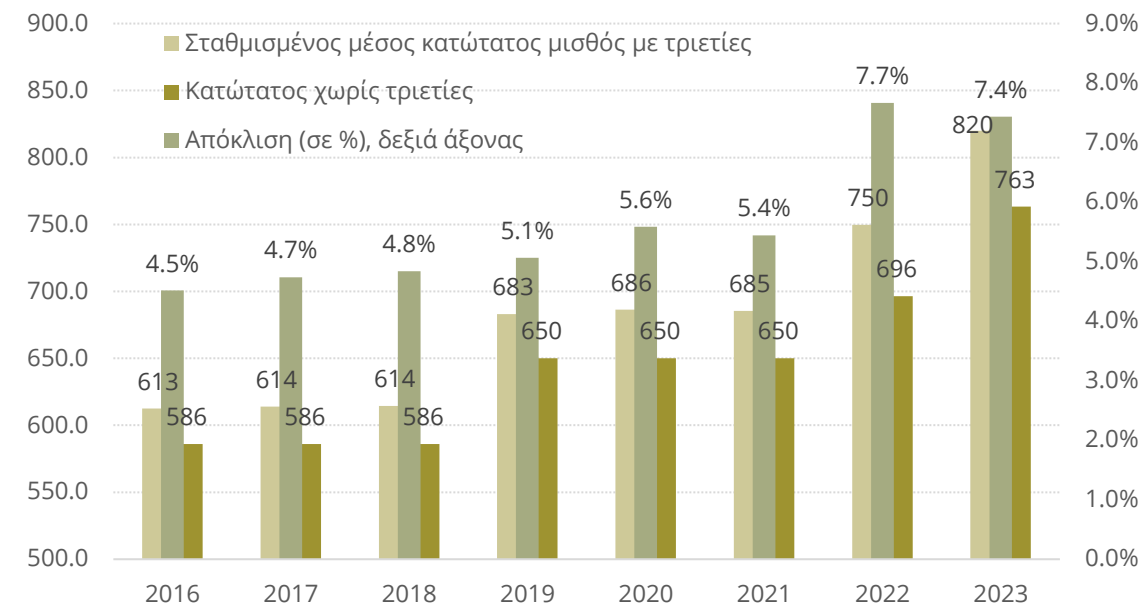

Ο δείκτης συμπίεσης μισθών στην ελληνική οικονομία είναι υψηλός, ειδικά μεταξύ των μικρών επιχειρήσεων...

Λόγος σταθμισμένου κατώτατου προς μέσο μισθό για το σύνολο των πλήρως απασχολούμενων, 2016-2023

Κατώτατος μισθός με και χωρίς τριετίες για εργαζόμενους πλήρους απασχόλησης, σύνολο οικονομίας, 2016-2023

Πηγή: ΕΡΓΑΝΗ, Επεξεργασία στοιχείων: IOBE.

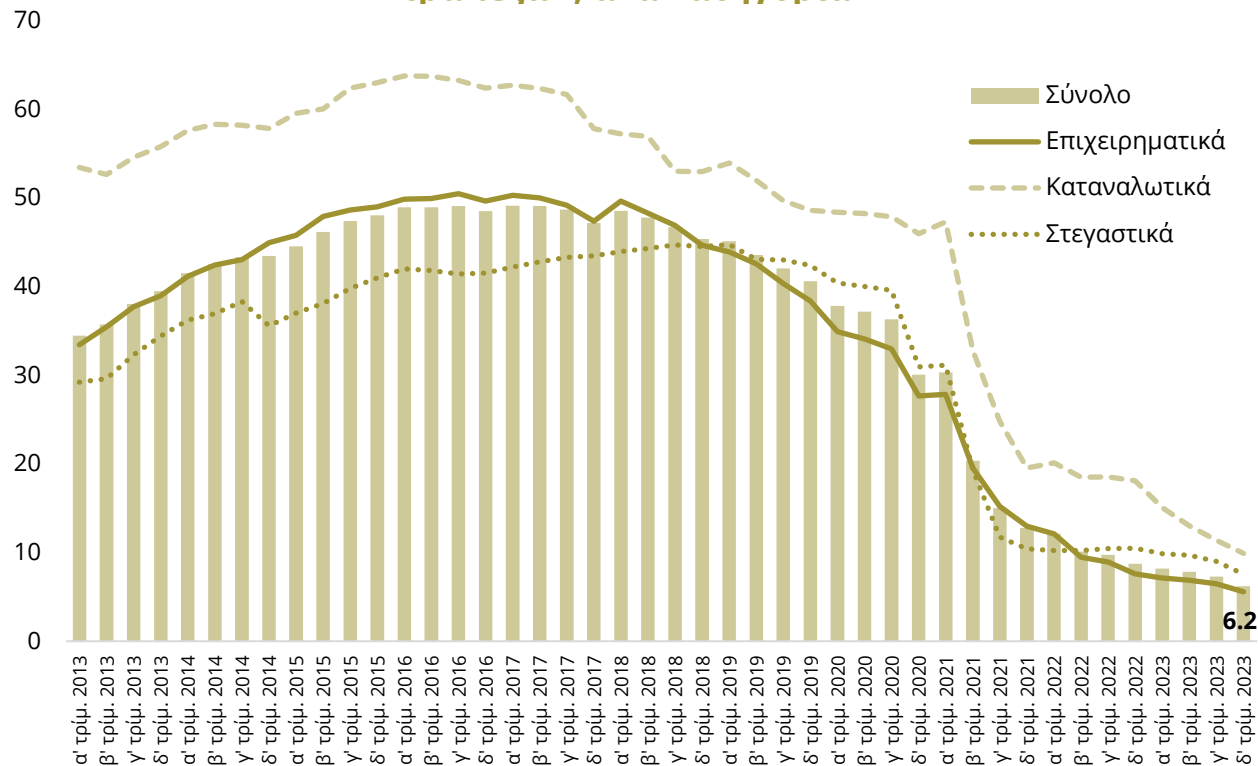
Σημείωση: Ο σταθμισμένος κατώτατος μισθός υπολογίζεται μεσοσταθμικά για όλους όσους αμείβονται με τις ελάχιστες επιτρεπόμενες αποδοχές συνυπολογίζοντας τις τριετίες.

...αναδεικνύοντας τη σημασία ενίσχυσης της παραγωγικότητας προκειμένου να αυξηθούν οι μέσοι μισθοί στην οικονομία. Ο σταθμισμένος κατώτατος μισθός λαμβάνοντας υπόψιν τις τριετίες καταγράφηκε το 2023 περίπου 7,4% υψηλότερα από τον κατώτατο μισθό χωρίς τριετίες.

Τα θεμελιώδη μεγέθη των τραπεζών βελτιώνονται στις αρχές του 2024...

Μη Εξυπηρετούμενα Δάνεια, % του συνόλου των δανείων των τραπεζών, ανά κατηγορία

Πηγή: Τράπεζα της Ελλάδος, Επεξεργασία δεδομένων: IOBE

Σημείωση: Δάνεια εντός ισολογισμού (προ προβλέψεων) σε ατομική βάση

...ωστόσο παραμένουν σημαντικές προκλήσεις για τον εγχώριο **τραπεζικό τομέα**.

Θετικές τάσεις: Περαιτέρω μείωση των ΜΕΔ, βελτίωση δεικτών οργανικής κερδοφορίας, ρευστότητας, ενίσχυση πιστωτικής επέκτασης προς επιχειρήσεις.

Αρνητικές τάσεις: Αύξηση της έκθεσης των τραπεζών σε κρατικά ομόλογα, υψηλό απόθεμα κόκκινων δανείων εντός και εκτός τραπεζικών ισολογισμών, πιστωτική συρρίκνωση προς νοικοκυριά, στασιμότητα στις ιδιωτικές καταθέσεις, υψηλό περιθώριο επιτοκίου

Πρόκληση και ευκαιρία: επιτάχυνση εφαρμογής του δανειακού σκέλους του αναθεωρημένου «Ελλάδα 2.0»

Μακροοικονομικές προβλέψεις 2024

Βασικό Σενάριο 2024

- Η οικονομία της Ευρωζώνης ακολουθεί το βασικό σενάριο της ΕΚΤ (Μάρτιος 2023) για ανάπτυξη 0,6% το 2024 (από 0,8% το προηγούμενο τρίμηνο) και πληθωρισμό 2,3% το 2024 (από 2,7%), ενεργειακές τιμές και επιτόκια.
- Τα επιτόκια ακολουθούν την τάση των σημερινών προθεσμιακών συμβολαίων, δηλαδή το Euribor σταδιακά υποχωρεί από κοντά στο 3,9% στην αρχή του έτους προς την περιοχή του 3,1% στα τέλη του 2024.
- Ο πόλεμος στην Ουκρανία συνεχίζεται σε παρεμφερή ένταση με αυτή του 2023. Εξαιτίας της ανάφλεξης στη Μέση Ανατολή, οι διεθνείς τιμές των ενεργειακών αγαθών αναμένεται να ακολουθήσουν αυξητικές τάσεις το 2024, ακολουθώντας το βασικό σενάριο της ΕΙΑ.
- Έγκαιρη εφαρμογή του αναθεωρημένου Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας το 2024 χωρίς περαιτέρω καθυστερήσεις.
- Ο πληθωρισμός στην Ελλάδα θα κυμανθεί ελαφρά υψηλότερα από τον μ.ό. στην ΕΖ το 2024, κυρίως λόγω βραδύτερου ρυθμού υποχώρησης στα τρόφιμα.
- Ο εισερχόμενος τουρισμός για το 2024, αναμένεται να διατηρήσει τις θετικές επιδόσεις του 2023, σε πραγματικούς όρους.

Προβλέψεις 2024

- **Ανάπτυξη:** $\approx 2,1\%$
- Ιδιωτική κατανάλωση: $\approx 1,3\%$
- Δημόσια κατανάλωση: $\approx -0,6\%$
- Επενδύσεις (Πάγιες): $\approx 7,8\%$ (9,5%)
- Εξαγωγές: $\approx 2,2\%$
- Εισαγωγές: $\approx 1,9\%$
- **Ανεργία:** $\approx 10,3\%$
- **Πληθωρισμός:** $\approx 3,0\%$

Κίνδυνοι και θετικές προοπτικές

Κίνδυνοι

- Περαιτέρω γεωπολιτική και οικονομική αστάθεια σε περιφερειακό και διεθνές επίπεδο (πόλεμος στην Ουκρανία, Μέση Ανατολή, εκλογές στις ΗΠΑ, στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο).
- Πιο αργή μείωση των επιτοκίων στην Ευρώπη το 2024, ειδικά σε εναλλακτικό σενάριο μεγάλης αύξησης των διεθνών τιμών ενέργειας.
- Αγορά εργασίας: Βραδύτερη αποκλιμάκωση του ποσοστού ανεργίας, μεταξύ άλλων λόγω υψηλής διαρθρωτικής ανεργίας.
- Σταδιακά σφιχτότεροι δημοσιονομικοί στόχοι. Παραμένει στενή η φορολογική βάση στην Ελλάδα.
- Απώλεια ανταγωνιστικότητας λόγω υψηλότερου του μ.ό. της Ευρωζώνης πληθωρισμού μετά τα μέσα του 2023. Επίμονος πληθωρισμός σε αγαθά πρώτης ανάγκης, όπως τρόφιμα, υψηλότερος από τον μ.ό. της ΕΖ το 2024.
- Υψηλό επιτοκιακό spread δανείων-καταθέσεων και συστηματικά αρνητικός ρυθμός αποταμίευσης των νοικοκυριών.
- Κίνδυνος για νέα έξαρση ληξιπρόθεσμων οφειλών και ΜΕΔ, λόγω ανόδου επιτοκίων και κόστους διαβίωσης. Εμπόδιο στην ανακατανομή των πόρων τα κόκκινα δάνεια εντός και εκτός τραπεζικών ισολογισμών.
- Μείγμα επενδύσεων: Επενδύσεις σε Κατοικίες/Κατασκευές και μεταφορικό εξοπλισμό, μείωση στους άλλους τομείς.

Θετικές προοπτικές

- Η επιτάχυνση στην υλοποίηση του αναθεωρημένου Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας σε συνδυασμό με την επέκταση του δανειακού του σκέλους και το REPowerEU, δύνανται να «ξεκλειδώσουν» διεθνή κεφάλαια για παραγωγικές και περισσότερο μακροχρόνιες επενδύσεις.
- Η μείωση των επιτοκίων, αν ξεκινήσει νωρίτερα στα μέσα του έτους θα αποτελέσει ευκαιρία για επιτάχυνση των επενδύσεων.
- Στοιχείμα η ενισχυμένη εξωστρέφεια της οικονομίας, με σταδιακή βελτίωση του εξωτερικού ισοζυγίου.
- Μεταρρυθμίσεις με μεσοπρόθεσμο ορίζοντα 2024-2027 δύνανται να αυξήσουν την παραγωγικότητα η οποία αποκλίνει από τον μέσο όρο στην Ευρώπη.
- Η μείωση των ΜΕΔ σε επίπεδο συνόλου οικονομίας θα απελευθερώσει παραγωγικούς πόρους προς αποδοτικότερη κατανομή τους.
- Σημαντικό ύψος ανεκτέλεστου υπολοίπου κατασκευαστικών έργων.

Ειδική μελέτη*

«Ανάλυση των οικονομικών μεγεθών των δημόσιων νοσοκομείων της Ελλάδας»

*Μελέτη του IOBE (2023). Διαθέσιμη [εδώ](#)

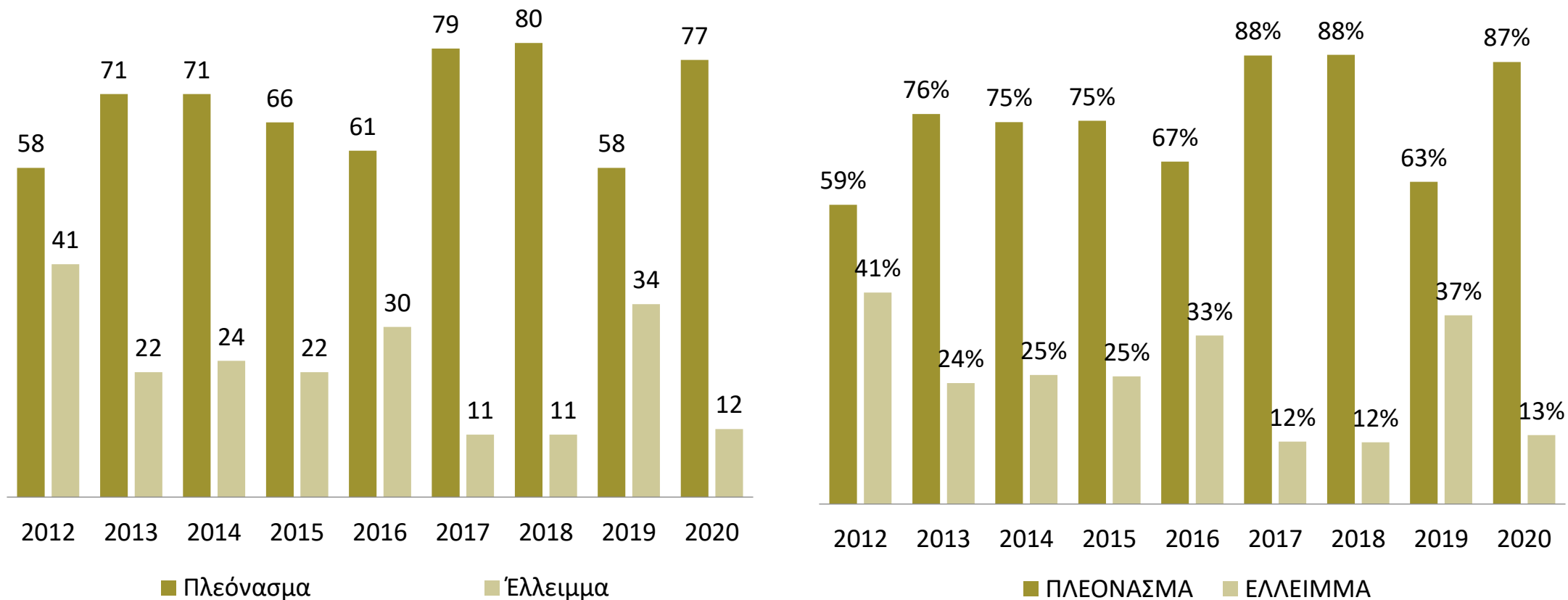

Η ανάλυση των οικονομικών στοιχείων των δημόσιων νοσοκομείων αποτελεί αναγκαίο βήμα στην αξιολόγηση της πορείας του τομέα υγείας στην Ελλάδα

- Η ανάλυση βασίζεται στις πληροφορίες που δημοσιεύονται στις λογιστικές καταστάσεις
 - Επιπροσθέτως συγκεντρώθηκαν στοιχεία για την νοσηλευτική κίνηση των νοσοκομείων από την βάση δεδομένων Bi-forms του Υπουργείου Υγείας.
- Δεν λαμβάνει υπόψη άλλα στοιχεία που είναι ενδεχομένως χρήσιμα στην αξιολόγηση της οικονομικής κατάστασης, όπως:
 - Σχόλια των ελεγκτών επί των λογιστικών καταστάσεων
 - Ποιοτικά χαρακτηριστικά νοσοκομείων
- Η ανάλυση με την χρήση αριθμοδεικτών αποτελεί σημαντικό εργαλείο στην διαδικασία λήψης αποφάσεων όσον αφορά την οικονομική διαχείριση των δημόσιων νοσοκομείων

Συνολικά την περίοδο 2012-2020, 207 οικονομικές καταστάσεις δημόσιων νοσοκομείων παρουσίασαν έλλειμμα και 621 οικονομικές καταστάσεις πλεόνασμα

Πηγή: Λογιστικές καταστάσεις νοσοκομείων. Επεξεργασία στοιχείων: ΙΟΒΕ.

Το 2012, 41 νοσοκομεία σημείωναν έλλειμμα, ενώ το 2020 ήταν 12, με έναν υψηλό αριθμό οικονομικών καταστάσεων δημόσιων νοσοκομείων να καταγράφει πλεόνασμα τα έτη 2017, 2018 και 2020.

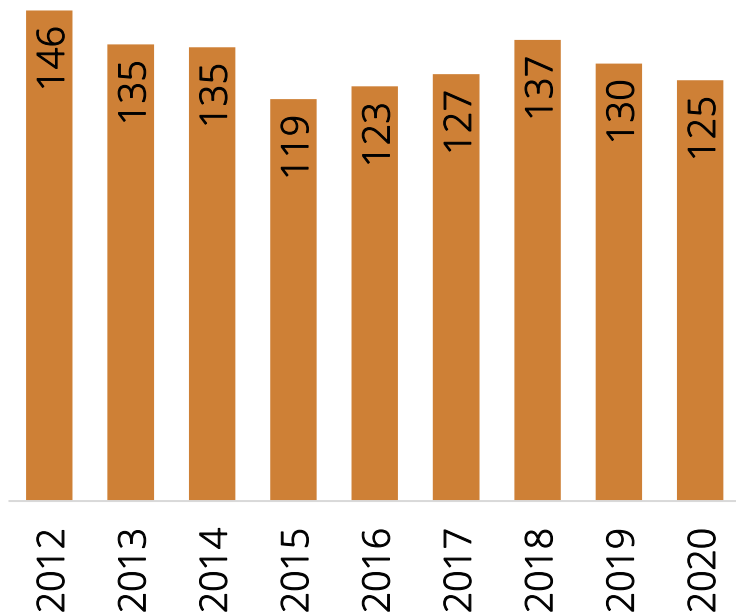
Σύνοψη ευρημάτων για την περίοδο 2012-2020

- Έντονη τάση περιορισμού χρηματοοικονομικών κινδύνων και εξυγίανσης αρχικά
 - Μετέπειτα σταδιακή διόρθωση προς μακροχρόνιους μέσους όρους.
 - Παρατηρείται επίσης μια αρκετά έντονη μεταβλητότητα από έτος σε έτος.
- Το **ενεργητικό** των νοσοκομείων αυξήθηκε σημαντικά μέχρι τα μέσα της περιόδου, λόγω αύξησης των διαθεσίμων και των απαιτήσεων
 - Τα τελευταία χρόνια παρατηρείται μια σχετική σταθεροποίηση.
- Οι **υποχρεώσεις** (πρακτικά όλες βραχυπρόθεσμες) κατέγραψαν έντονες διακυμάνσεις
 - Η χαμηλότερη τιμή σημειώνεται το 2018 στο σταθερό δείγμα 60 δημόσιων νοσοκομείων και το 2017 στο συνολικό δείγμα.
- Τα έτη 2016-2018 τα ταμειακά **διαθέσιμα** επαρκούσαν να καλύψουν πλήρως τις υποχρεώσεις, χωρίς συνεισφορά από τις απαιτήσεις ή τα αποθέματα
- Τα **λειτουργικά έξοδα** κατέγραψαν έντονη μείωση έως το 2016-2017, με σταδιακή ανάκαμψη στη συνέχεια.
- Έντονη μεταβλητότητα στα **καθαρά αποτελέσματα**
 - Υψηλότερες θετικές τιμές προς το τέλος της περιόδου σε σύγκριση με τη διετία 2012-2013.

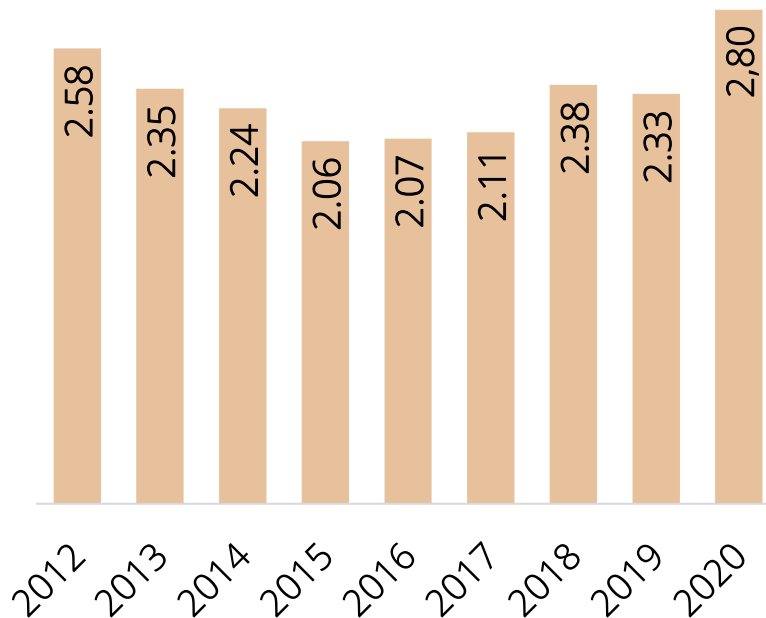

Οι συνθήκες πανδημίας δημιούργησαν ανάγκες για περισσότερες διαθέσιμες κλίνες, καθώς και για πιο δαπανηρή και πιο σύντομη παραμονή στα νοσοκομεία

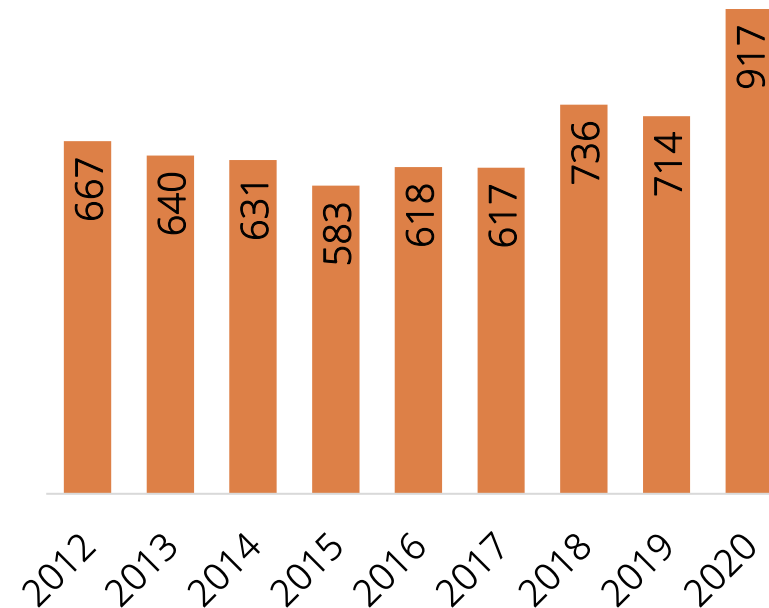
Λειτουργικό κόστος προς σύνολο κλινών (χιλ. ευρώ)

Λειτουργικό κόστος προς σύνολο νοσηλευθέντων (χιλ.ευρώ)

Λειτουργικό κόστος προς ημέρες νοσηλείας (ευρώ)

Πηγή: Λογιστικές καταστάσεις νοσοκομείων. Επεξεργασία στοιχείων: IOBE.

Μείωση του λειτουργικού κόστους προς αριθμό κλινών την περίοδο 2012-2015 ανοδική τάση 2015-2018, υποχώρηση το 2019-2020

Υποχώρηση του λειτουργικού κόστους προς νοσηλευθέντες την περίοδο 2012-2015, σταθεροποίηση την περίοδο 2015-2017 και αύξηση 2018 και 2020

Πτωτική τάση για λειτουργικό κόστος προς ημέρες νοσηλείας την περίοδο 2012-2015, σταθεροποίηση 2016-2017 και άνοδος το 2020

Συμπεράσματα

- Από την ανάλυση προκύπτουν σημαντικές μεταβολές στα βασικά μεγέθη και δείκτες που οφείλονται εν μέρει στις εκτεταμένες **μεταρρυθμίσεις** που πραγματοποιήθηκαν με τα προγράμματα οικονομικής προσαρμογής.
- Η πορεία αρκετών μεγεθών και δεικτών την εξεταζόμενη περίοδο μπορεί να χαρακτηριστεί με μια σχετικά **ισχυρή τάση αρχικά** στην κατεύθυνση περιορισμού χρηματοοικονομικών κινδύνων και **εξυγίανσης, σταθεροποίησης στη συνέχεια και μια σταδιακή διόρθωση** προς την κατεύθυνση επιστροφής σε επίπεδα πιο κοντά σε μακροχρόνιους μέσους όρους.
- Οι χρηματοοικονομικές καταστάσεις που καταρτίζονται σύμφωνα με την **αρχή του δεδουλευμένου** παράγουν καλύτερη πληροφόρηση για τη λήψη αποφάσεων και συμβάλλουν στην καλύτερη διοίκηση και την βιώσιμη οικονομική διαχείριση.
- Η ανάλυση των οικονομικών καταστάσεων δίνουν την δυνατότητα, σε πρώτο βαθμό στη διοίκηση τους, σε δεύτερο στις διοικήσεις των υγειονομικών περιφερειών (Υ.ΠΕ) και σε τελικό στάδιο στην ηγεσία του Υπουργείου Υγείας να λαμβάνουν αποφάσεις για την **εύρυθμη και οικονομικά αποδοτικότερη λειτουργία των νοσοκομείων**, με τελικό σκοπό την αναβάθμιση των παρεχόμενων υπηρεσιών προς τους ασθενείς.

Χορηγός τεύχους

Ευχαριστούμε πολύ!

www.iobe.gr

@IOBE_FEIR

@iobe.foundation

@IOBE - Ίδρυμα Οικονομικών και Βιομηχανικών Ερευνών (FEIR)